

«ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ»

Опис досвіду роботи учителя біології вищої кваліфікаційної категорії

Ізюмської загальноосвітньої школи I – III ст. №12

Бойко Інни Віталіївни, 2016 – 2017 н. р.

Автор досвіду: Бойко Інна Віталіївна

Тема досвіду: «Формування творчої особистості через використання сучасних технологій навчання»

Паспорт досвіду

Актуальність і перспективність досвіду

У сучасному житті, яке характеризується стрімкими змінами у різних його сферах – політичній, економічній, науковій і культурній, особливого значення набувають уміння людини самостійно та нестандартно мислити, прогнозувати результати, виявляти творчий підхід у будь-якій діяльності.

Підвищення інтелектуального потенціалу нації і розвиток творчої особистості є однією з найактуальніших цілей освіти. З цією метою мають бути створені максимально сприятливі умови для прояву та розвитку здібностей і таланту дитини, для самовизначення і самореалізації.

Навчання стане творчим процесом, не повинно зводитися лише до засвоєння готових правил і визначень, а повинно бути справжнім процесом «здобуття знань».

Сучасна школа повинна допомогти учням відчувати себе впевненими на ринку праці, вміти адаптуватися до соціальних змін і криз у суспільстві, бути психологічно стійкими, розвивати здатність до самоорганізації. Це вимагає пошуку нових форм організації навчально-виховного процесу, які дозволили б:

- ✓ виконати завдання Національної доктрини розвитку освіти;
- ✓ забезпечити високий рівень знань випускників, уміння самостійно набувати і застосовувати їх на практиці;
- ✓ розвивати кожного учня як творчу особистість, здатну до практичної роботи;
- ✓ залучати кожного учня до активної пізнавальної діяльності;
- ✓ формувати навички дослідницької діяльності, розвивати критичне мислення;
- ✓ формувати в учнів цілісну картину світу;
- ✓ спілкуватися з однолітками не тільки своєї школи, міста, але й інших міст і навіть країн;
- ✓ грамотно працювати з інформацією та інше.

На зміну традиційній системі навчання приходять інноваційні методи. Вони передбачають зміщення акцентів у навчальній діяльності, її спрямування на інтелектуальний розвиток учнів за рахунок зменшення частки репродуктивної діяльності.

Мета досвіду

Забезпечення оптимальних умов для розвитку творчих здібностей дитини на уроках біології; створення атмосфери співробітництва, взаємодії вчителя та учня; розвиток соціальної та громадянської компетентності дитини.

Завдання досвіду

Державний стандарт базової та повної середньої освіти основними цілями освітньої галузі «біологія» визначає:

- опанування учнями системи знань, умінь та навичок на уроках біології, необхідних у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності, достатніх для успішного оволодіння на сучасному рівні предметів природничо-наукового та гуманітарного циклів, забезпечення неперервної освіти протягом життя;

- формування в учнів наукового світогляду, уявлень про ідеї та методи біології, про її роль у пізнанні дійсності;
- інтелектуальний розвиток учнів.

Реалізувати поставлені завдання можна за умови посилення **практичної та прикладної спрямованості шкільного курсу біології.**

Теоретична база досвіду

Творчі здібності розглядаються науковцями як індивідуальний, мотиваційний і соціальний потенціал, що дає можливість отримати високі результати в будь-якій сфері діяльності. Дитина психологічно краще готується до сприймання невідомого, нового для неї, і це зумовлює не тільки кращі результати в навчанні, а й сприяє формуванню її особистості, таких моральних якостей, як цілеспрямованість, наполегливість, принциповість.

Опис досвіду

Різні аспекти проблеми розвитку творчих здібностей школярів знайшли своє відображення в працях: психологів Л.С.Виготського, Н.В. Кузьміна, Я.О.Пономарьова, Г.С. Костюка; педагогів В.О.Сухомлинського, М.О.Данилова, М.М. Скаткіна. Найбільш вдалим, на думку О.Я.Усатюк, розкрито зміст поняття «творчі здібності» у праці І. Лернера «Проблемне навчання», де вони охарактеризовані найбільш істотними здібностями школяра: пильність у пошуках проблем; спосіб кодування інформації нервовою системою; здатність до згортання; здатність до об'єднання й переносу; бічне мислення; цілісність сприйняття; готовність пам'яті; зближення понять; гнучкість мислення; здатність до оцінних дій; легкість генерування ідей; швидкість мови; здатність до напрацювань.

Провідна ідея досвіду

Щоб мати можливість знайти своє місце в житті, учень сучасної школи повинен володіти певними якостями:

- ✓ гнучко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях;
- ✓ самостійно та критично мислити;
- ✓ уміти бачити та формувати проблему, знаходити шляхи раціонального її вирішення; творчо мислити;
- ✓ усвідомлювати, де і яким чином здобуті знання можуть бути використані в оточуючій його дійсності;
- ✓ грамотно працювати з інформацією;
- ✓ бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, уміти

працювати в колективі, у різних галузях, різних ситуаціях, легко запобігати та вміти виходити з будь-яких конфліктних ситуацій;

- ✓ вміти самостійно працювати над розвитком особистої моральності, інтелекту, культурного рівня. Для підвищення ефективності засвоєння навчального матеріалу кожним учнем використовуємо **диференційований підхід**. На різних етапах навчального процесу застосовуємо

різні прийоми розвитку пізнавального інтересу. Наприклад, на етапі актуалізації використовую вправи: «Систематика», «Ланцюжок». На етапі мотивації – гру «Художник», аналізи вірша, картини. Основними прийомами розвитку пізнавального інтересу, що використовую на етапі осмислення – це постановка проблемного питання, робота в групах, креативне навчання, робота з підручником, презентація проектів. Після викладу нового матеріалу й формування висновків та узагальнень використовую: пізнавальні ігри, завдання на картках, біологічні диктанти, самостійну роботу з натуральними об'єктами. Урізноманітнюю і домашні завдання. Справжня творчість проявляється в самостійному створенні біологічних казок, віршів, завдань, творів-роздумів тощо.

Уміння вибрати з існуючих методів такі, що не просто збагатять учнів знаннями, а готуватимуть їх до активної та творчої праці, є сьогодні, на мій погляд, основними в педагогічній діяльності вчителя.

3. Методи і форми

Методи

1. Бінарні уроки
2. Уроки-екскурсії
3. Уроки-засвоєння нових знань (урок-лекція)
4. Уроки формування вмінь і навичок (*урок-подорож*)
5. Урок узагальнення і систематизації знань (*урок-конференція*)

Форми

1. Індивідуальна робота
2. Групова робота
3. Фронтальна робота
4. Колективна робота

4. Розвиток пізнавальної активності учнів у навчально-виховному процесі

Прийоми

1. Гра «Художник»
2. Пізнавальні ігри
3. Ігри-конкурси
4. Пізнавальні завдання
5. Біологічні диктанти
6. Робота з підручником

Засоби

1. Вправи «Гусінь», «Систематика», «Ланцюжок»
2. Креативне навчання
3. Робота з гербаріями, муляжами

Технологія організації групової навчальної діяльності школярів

На уроках дуже часто практикую самостійні роботи із взаємоперевіркою (**робота в парах**). Після написання самостійної роботи, учні обмінюються листками, проводять взаємоперевірку, виставляють оцінки, а потім здають роботи учителю.

Ігрові технології навчання

Ігрові технології навчання відрізняються від інших технологій тим, що гра – це добре відома, звична й улюблена форма діяльності для людини будь-якого віку – ефективний засіб активізації.

Актуалізацію опорних знань проводжу у вигляді гри «Скарбничка знань», в якій учні даватимуть відповіді на запитання: «Що?», «Чому?», «Як?», «Хто?».

Усне розв'язування вправ у вигляді гри «Незакінчене речення». Також на моїх уроках до учнів часто «приходить барон Мюнхаузен». Для вивчення і закріплення матеріалу дуже ефективними є **дидактичні ігри**, які я використовую на уроках.

Використання ІКТ

При проведенні уроків біології я використовую мультимедійні презентації. На таких уроках реалізуються принципи доступності, наочності.

Урок – презентація теж забезпечує одержання більшого обсягу інформації й завдань за короткий період. Завжди можна повернутися до попереднього слайду (звичайна шкільна дошка не може вмістити той обсяг, який можна зобразити на слайді).

Приклади використання презентацій на уроках біології:

- Пояснення нової теми, супроводжуване презентацією.
- Фронтальне опитування.
- Використання презентації при повторенні пройденого матеріалу.
- Демонстрація будови ДНК, клітини, портретів вчених-біологів і розповідь про їхні відкриття
- Взаємоперевірка самостійних робіт за допомогою відповідей на слайді.
- Проведення тестів, фізкультхвилинок.
- Проведення рефлексії.
- Створення учнями комп'ютерних презентацій до уроків узагальнення й систематизації знань і способів діяльності.
- Позакласна робота: біологічні ігри й вечори.
- Переваги комп'ютерного тестування:
- Тестові програми дозволяють швидко оцінювати результат роботи, точно визначити теми, у яких є прогалини в знаннях.
- Використання комп'ютерного тесту дозволяє швидко перевірити ступінь засвоєння матеріалу у всіх учнів, що неможливо, наприклад, при усному чи письмовому опитуванні.

ВИСНОВКИ

Таким чином, використання даних технологій в освітньому процесі робить навчання більш змістовним, сприяє розвитку самостійності й творчих здібностей учнів, істотно підвищує рівень індивідуалізації навчання. Майстерність учителя на уроці полягає головним чином у вмілому володінні методикою навчання й виховання, творчому застосуванні сучасних педагогічних технологій і передового педагогічного досвіду, раціональному керівництві пізнавальною й практичною діяльністю учнів, їхнім інтелектуальним розвитком.

Володіння педагогічними технологіями забезпечує вчителю можливість організації педагогічного впливу відповідно до його основного призначення – переходом дитини в позицію суб'єкта.

Мій досвід роботи з обговорюваної теми дає можливість оцінити біологію в порівнянних значеннях (якість навчання, дані анкетування учнів і т.д.):

- ✓ підвищився інтерес учнів до вивчення біології— на 25%;
- ✓ якість навчання біології підвищилася на 10-15%.

З різноманітних технологій навчання кожен учитель може взяти багато нового і корисного для свого професійного зростання, для вирішення проблеми активізації пізнавальної діяльності дітей, а уроки з використанням ІКТ підвищують навчальну мотивацію, а, отже, і інтерес до предмету. Завдяки технології співпраці вони стають самостійніші, активніші, товариські і здатні працювати на високому рівні.